

VYCHOVATELSKÉ LISTY.

Časopis věnovaný zájmům křesťanského výchování.

S přílohou: Knihovna Vychovatelských Listů.

Paedagogické rozhledy.

Ze spisů dr. Vavřince Kellnera podává *Fr. Janovský.*

Pokračování.

Vážnost školy.

Tím větší bude zájem o školu, tím ochotněji ponese lid potřebný náklad na školu, tím větší bude ona těšiti se vážnosti, čím více bude sloužiti pravým potřebám lidu; a těm ovšem není ještě zadostučiněno, naučí-li se děti jen dobře čísti, psáti, počítati; hlouběji musí se sáhnou. Vzpomeňme slov sv. Pavla v epištole Efeským:

„Abychom již nebyli jako maličká pacholata, sem a tam se zmitající, a netočili se každým větrem učení skrze nešlechtnost lidskou, skrze chytrost k oklamání bludu (t. j. ježto nás nešlechtní lidé chtějí chytře oklamati a v blud uvést); ale abychom pravdu činíce rostli v lásce všelikterak v tom, kterýž jest hlava, Kristu; skrze něhož všecko tělo příslušně spojené a svázané po všech kloubích posluhování (t. j. v Kristu, jako ve hlavě víže a pojí se církev v jedno tělo ze všech věřících údů sobě ve spolek posluhujících), podle působení jednohokaždého údu, běře vzrůst těla ku vzdělání svému v lásce.“ Efes. 4, 14—16.

Závist.

Sv. Augustin praví ve svých „Vyznáních“: „Viděl jsem dítě, jež neumělo ještě ani mluvit, avšak závisti zesinalo vidouc, že kojná druhé dítě právě kojí. Jako had rajský pln závisti nalil jedu do kalicha štěstí našich prarodičů a zanechal jim věno, z něhož vzešlo zavraždění nevinného Abela závistivým Kainem: tak až po naše časy jest závist, výron to sobeckosti, hlavním zlem lidstva vůbec, i také dítek; bují jako jedovaté rostliny, kazí šlechtnou účast s bližním, jenž se raduje, kazí obětavou blahovůli; ano kazí světem jest závist, jestliže se zavčas proti ní neúčinkuje. A čím lépe lze proti závisti působiti, leč když se mládež už od malička přidržuje k sebezapíravosti a obětavosti; když se učí žiti také ve prospěch bližního, když se zejména dítkám zámožných rodičů připomíná, jak nutno slitovati se, ustrnouti se nad chudšasem, a nabádají se dítky takové ke skutkům tělesného milosrdenství? Chudšas, u něhož zejména může závist hrozně zbudeti, zvláště ať upozorňován na věčného Odplatitele

a na přelaskavé slovo Kristovo: „Blahoslavení chudí duchem; neboť jejich jest království nebeské“, jakož i na všecek život Kristův, život to chudoby a nedostatku největšího.

Jak nerozumně vedou si tedy rodiče, kteří před svými dítkami závistivými slovy útočí na majetnějšího bližního!

Ve které rodině se žije jenom pro tento svět a jeho rozkoše, kde za celý Boží den ani jednou nepocítí srdce touhy nebeské, tamf snadno opanuje závisť, a nezapudí jí ani zářný lesk vánočního stromku, ani posvátné jitro velkonočního svatého přijímání.

Bol matčin.

Chybi-li dítě, dá se mnohá matka do dlouhého mluvení, kárání a kázání; avšak všecko to řečnění nasvědčuje, že spíše její osobnost cítí se pochybením dítěte uražena a ne že by jí srdce bolelo, že se děti chybou, hříchem odcizuje Bohu. Taková matka nečerpá síly, posvěcení a nálady, jakýchž k výchovu, napomenutí a polepšení dítek zapotřebí — nečerpá jich s hora, s nebes, nýbrž jen ze soudu lidského, ze svět-ských nepřístojností a rozpaků, v jakých se ocitá pro nepořádnost dítěte svého. S větším účinkem by bylo, kdyby naše matky o svých dítkách více s Bohem hovořily a v tiché, vroucí modlitbě dožadovaly se na Bohu pomoci a síly, jakéž zapotřebí na všecek výchov. S větším účinkem by bylo, kdyby z mlčelivého, hlubokého, dlouho trvajícího bolu matčina poznalo dítě, jež zhřešilo, jaký zármutek jí způsobilo, že se odvrátilo od Boha, že se odcizilo Bohu.

Známe mládí, hříšné mládí Augustinovo; víme však také, co se naplakala a namodlila svatá matka jeho Monika; i vyplnilo se, co jí řekl zbožný biskup: „Jdi v pokoji! Jestif nemožno, aby zahynul syn, jenž stojí tolik slz.“ Augustin se obrátil; z hříšníka stal se světec. Jak plesala sv. Monika, jak klidně potom umírala! Dříve plakávala matka, nyní plakal syn. Sám nám to vypravuje ve svých „Vyznáních“. Na Bílou sobotu dne 24. dubna 387 pokřtěn jest v Miláně od sv. Ambrože; v listopadě vydal se s matkou i přáteli na cestu do vlasti Afriky; v Ostrii bylo jim čekati; tam skonala sv. Monika. Poslední dny života jejího popisuje sv. Augustin s velikou vroucností:

„Stalo se, že já a matka má samotni jsme stáli polozeni v okně, odkud bylo viděti daleko do zahrady. I rozmlouvali jsme samotni velmi líbezně a minulosti nepamětlivi, nýbrž k tomu, co před námi jest, hledíce spolu jsme zkoumali o poznané pravdě a o tom, jaký věčný život svatých a blaženost, jakéž ani oko nevidalo ani ucho neslýchalo, kteráž na srdce lidské ani nevstoupila. A s touhou otvírali jsme ústa srdce svého nebeským proudům pramene života, abychom jím podle schopnosti své ovlaženi, nějakým způsobem mohli mysleti věc tak velikou. t

O tom jsme rozmlouvali a matka pravila tako: Co se mne týče, už mne nic nepoutá k tomuto životu. Co bych zde ještě činila a proč zde jsem, nevím; neboť se mně již naplnila naděje tohoto života. Jedno bylo, proč jsem si přávala prodlíti v tomto životě, abych tě viděla křesťanem katolickým, prve než umru. Hojněji mi toho udělil Bůh můj, že tě vidím sluhou Božím, jenž jsi odvrhnul od sebe všecku rozkoš pozemskou. Co bych zde nyní ještě činila?

Co jsem jí na to odpověděl, už se nepamatuji. Ona zatím asi v pěti dnech, aneb o málo později podlehla nemoci. Jednoho dne v nemoci své padla do mdloby, byla bez vědomí. My jsme se sběhli, a brzy opět přišla k sobě a pohlížela na okolo stojící, na mne a bratra mého, a pravila nám

jako by se tázajíc: Kde jsem byla? Pak hledíc na nás zármutkem poražené pravila: Pochovejte zde matku svou!

Já jsem mlčel zadržuje pláč; ale bratr můj pravil něco, že by si přál, aby neumřela v cizině, nýbrž ve vlasti, což jest šťastnější. Uslyševši to zarmoutila se a pokárala ho pohledem, že tak smýšlí; po té popatřivši na mne řekla: Viz, co praví.

Po té promluvila k nám oběma: Pochovejte kdekoliv tělo mé, nic vás starost o ně nezarmucuj; jediné za to vás prosím, abyste pamatovali na mne u oltáře Hospodinova, kdekoliv budete!

Když tuto žádost vypravila slovy, jak mohla, umkla; nemoc se zhoršila a bylo jí těžko. . . . Devátý den své nemoci duše tato zbožná a bohublá zbavena jest těla svého, v padesátém šestém roce věku svého a v roce třicátém třetím věku mého.

Zatlačil jsem jí oči a do srdce mého shromáždil se zármutek nevěslovný a přetékal; ale oči násilnou ducha mocí nazpět tlačily proudy své do prsou, až slzy uschly; ale mně bylo při smutku tomto velmi těžko. . . Mělit jsme za to, že nesluší se oslaviti pohřeb tento pláčem a žalostným naříkáním; neboť tím způsobem oplakávají se obyčejně, kdo nešťastně umírají, aneb kdo dle domnění pohanů úmrtím zcela býti přestávají; ale ona neumřela ani nešťastně, ani k úplnému zahynutí; toho svědectvím jest nám i vzor mravů jejich, i víra upřímná, i bezpeční důvodové jiní.

A co byla jiného má těžká vnitřní bolest, leč rána nová, povstala z náhlého přetržení uvyklosti mně nade všecko sladké a milé, žiti s ní pospolu? Byl jsem sice velice rád jejímu svědectví, že v této své nemoci jsouc povděčna mému obsluhování nazvala mě synem zbožným a s velikým lásky pohnutím si rozpomínala, že z úst mých nikdy neslyšela vyjít slovo tvrdé nebo hanlivé proti ní. Avšak, Bože můj, jenž jsi učinil nás, co jest na celé tvé uctivosti, kterouž já jsem jí prokazoval, jen přirovnání 'hodno se službami, které ona konala mně! Poněvadž jsem tedy byl zbaven její pomocné útěchy, krvácela duše má, a takřka přetržen byl život, jenž jedním byl učiněn ze života mého a jejího. . . Po celý den pohřbu matčina ve skrytosti želel jsem s žalostí těžkou a s myslí sklíčenou modlil jsem se k Tobě, Bože, pokud mi bylo lze, abys uzdravil bolest mou; ale neučinil jsi tak. . . I dal jsem vůli slzám zadržným, aby tekly, pokud by chtěly, a spočinul jsem v nich. . . Čti to, kdokoliv chce, a vykládej jakkoliv chce; a položí-li mi za hřích, že jsem já kratičkou dobu oplakával matku, očím mým již mrtvou, matku, jež mnoho let plakala, abych oživnul očím Tvým, Bože, jen nehaň mne; ale spíše, má-li mocnou lásku, sám plač za hřichy mé k Tobě, jenž jsi Otcem všech bratří Krista Tvého!(*))

Ó těch šťastných, blahodárných slz sv. Augustina i sv. Moniky! Také naše matky plakávají pro hřichy svých dítek; avšak slzy jejich tekou pozdě, padají spíše už na ovoce než do květu a neproudí ze studnice života.

Vliv matčin.

Vliv matčin na syny podobá se jenom tichounkému dešti; avšak jako tento jest zemi na výsost blahodárný, tak i vliv matčin synům; vštěpuje jim zejména úctu k náboženství, mravnost, bezúhonnost, cudnost srdce i všeho života; její vlastní cudný příklad, doprovázený laskavostí a zbožnou myslí — toť hlavní síla vlivu jejího.

*) Dr. Fr. X. Hošek: Život a spisy sv. Aurelia Augustina.

Poroučí-li otec, pocítují synové nejen přísnost zákona, nýbrž i převahu síly, jež jako by dráždila k odporu; avšak matka-li napomíná a varuje, hlásí se mravní zákon hlasem lásky a získává si srdce. Odtud pochodí vděčná památka, kterouž praví velikáni chovají svým matkám po všecek život až do posledního vzdechnutí svého.

Připadají mi tu na mysl „Vzpomínky na mou matku“, jež nám zůstavil náš drahý, nezapomenutelný miláček Václav Kosmák; toť ze všeho krásného, jež nám zlaté jeho péro napsalo, nejkrásnější! Jak mile, jak dojemně čtou se ta slova:

„Kdykoliv si vzpomenu na některého zemřelých známých, zachvěje se mi obavou srdce; očistec a někdy i peklo tane mi na mysli; ale vzpomínka na mou matku padá mi do duše jako májové slunce; ani jednou mi jí obrazotvornost neukázala v očistci. Věřím, že jest jeden Bůh; věřím, že má matka jest u něho.“

„Uzřím-li večer souhvězdí „vůz“ nazvané, vždy a vždy si vzpomínám na svou matku. Daro jsem hledal příčiny toho ve všech koutech nitra svého. Bezpochyby byla mi má matka první mou učitelkou hvězdářství, a lépe než kterýkoli doktor vštípl mi do srdce kosmologický důkaz jsoucnosti Boží. Svět mi vyrval mnoho; ale toho mateřského učení nevyrvé mi nikdy!“

„Jedenkrátě šel jsem s matkou přes pole na návštěvu. Byli jsme chudi. Obuv jest drahá. Sezuli jsme střevíce a šli bosí. Bylo nám jíti po stráni podle rybníka, kde bylo mnoho drobného kamení. Píchalo mne to. „Maminko, mne to píchá do nohou“, žaloval jsem.

„Dítě, nenaříkej. Jak to teprv Pána Krista píchalo, když šel bos na horu Kalvarii a nesl ještě těžký kříž, a bili ho a strkali jím!“ Vytáhla růženec a počala se modliti. Mne to již nebolelo.“

Na konec všech „Vzpomínek“ napsal vděčný syn: „Takových vzpomínek na mou máť probleskuje mnoho z dalekého nebe dětinství v duši mou, jako když z dalekého, jasného obzoru blýskává se „na časy“. Těchto několik jsem napsal, abych alespoň mlhavě vykreslil obraz své matky a spolu mnohých a mnohých jiných matek slovanských; jsemť přesvědčen, že ne jeden čta tyto krátké nástiny zadumal se do své doby, kdy ještě na klíně matky své dřímával v malovaných snech, a že našel podobné obrazy v srdci svém. Ano, má národ slovanský ještě mnoho dobrých, ctnostných, nábožných, trpělivých a pracovitých žen a matek, a proto lze mu doufati v budoucnost utěšenou a slavnou. Národ nemající žen hodných, byť byl sebe vzdělanější (v obecném nyní slova toho smyslu), jest ztracen, jest obiléným hrobem.

A kdo vštěpuje našim matkám tyto ctnosti do srdce? Ten, jenž nám dal naši řeč, naše písně a „duše útlé v těle čilém“ — náš Otec! Matka má jest zřejmým toho důkazem. Rostla's jako polní květ bez ošetřování a pěstění lidského; nebe však Ti dalo rosu a slunce teplo. Kvetla jsi v úkrytu; ale červ Tě nerozhlodal a mráz Tě nepopálil. Dobojovala's. Na trnu života Tvého rozkvetly Ti růže věčné.“

* * *

Dne 12. července roku letošního odhalen královskou věru slavností ve starobylém a přeslavném městě Kolíně nad Rýnem velkolepý pomník Adolfa Kolpinga, věrného to kněze, zakladatele a prvního jenerálního předsedy spolků katolických tovaryšů, jakýchž nyní čítá se ve světě 1018 a v nich přes 110.000 členů; mají vlastních domů spolkových

277; mnohé z nich jsou jako paláce. Byltě Kolping napřed také jen tovaryšem, obuvnickým tovaryšem; avšak prozřetelnost Boží chtěla ho míti knězem. Poslechl. Byl též básníkem a spisovatelem. První báseň kterou napsal jest „U hrobu mé matky“ — z roku 1833; vyznívá z ní převroucí, přeněžná úcta a láska vděčného syna k dobré, zbožné matičce. Těmto svým citům vydal i později — roku 1851 v Mohuči na jenerální schůzi spolků katolických tovaryšů — překrásné svědectví, když za bouřlivé pochvaly pravil přítomným paním: „Ve třináctém roce věku svého dán jsem do učení, usedl jsem na ševcovskou stoličku, cestoval jsem potom z dílny do dílny, měl jsem kolem sebe všelijaké lidi, mnohdy hrozný; všechny vlny zla a zloby dorážely na mne. Víte, matky, co mne zachránilo? Měl jsem matku, chudou matku: její jméno už hýbá útroby srdce mého. Všeho, co jsem na své matce vídal, z té duše si vážím. Byl-li jsem pokoušen, vzpomněl jsem si na matku, a nikdy bych se nebyl opovážil tváří v tvář jí popatřiti, kdybych byl spáchal něco nepravého. Když zemřela, vážil jsem si jí ještě více; umřelať plna víry jako světice, ač byla prostinkou ženou. Že dnes před vámi stojím, žc mohu čest a slávu Boží po světě šířiti, i z toho děkuji své matce.

„Šťastný člověk“, říkával Bedřich Ozanam, slovatný učelec, profesor na Sorbonně, zakladatel konferencí sv. Vincence z Paula, „šťastný člověk, komu dopřál Bůh svaté matky, jako mně.“

„Křesťanská matka“, pravil slovatný biskup mohučský Ketteler, „jest převelikým darem Božím. Na výsost šťastno dítko, které má matku v pravdě křesťanskou. Vychování člověka dokonává se většinou v prvních šesti letech na klíně matčině. Co se v pozdějších letech v dítku vyvine, toť mu vštípila matka do srdce hned ze začátku dojmy, jež v nejútlejším mládí přijala měkká, ohebná, vnímavá duše dětská; dojmy ty stanou se druhou přirozeností dítko a později už nezaniknou. Třebas matka už dávno v hrobě odpočívá, třebas syn bouřemi života sem tam zmitán, třebas už víry a mravnosti pozbývá a věčnému zahynutí vsťříc chvátá — zívá se mu ještě postava zbožné, dobré matky a zavede ho znova na cestu víry a ctnosti.“

Ženám pravidelně není určeno, aby vynikaly v oboru věd a umění; ženy nevystavěly překrásných chramů, převelebných dómů, nad nimiž srdce radostí plesá; ženy nevymalovaly překrásných obrazů, jimž ve slavných obrazárnách kde kdo se diví; avšak jedna věc, jedno umění jest jenom ženám vlastní: vychovávají světu počestné muže, počestné panny, počestné matky. (Příště dále.)

Naše národní poslání.

Ve valné hromadě českého učitelstva slezského v Klimkovicích pronesl
Ant. Kamrádek, správce školy v Pržně.

A co se děje, pánové, v Německu, této prý vlasti heroů osvěty, umění, věd a filantropie?

Dávno-li tomu, co z pruské Vřešně ozval se výkřik bolesti a uražené lidskosti? Hle tam v polských školách slyšeti křik a nadávky paedagogů

pruských, rány duní na záda dětí polských, které zděšeně prchají domů žalujice na neslýchanou trýzeň. Rodiče se bouří, rotí se na ulicích a zraky spravedlivého hněvu obracejí se ku místu, kde panovati má vlidnost a laskavost, které však na pokyn s hora proměnilo se v mučírnu ducha i těla mládeže. Marně! Ochranci svých dětí jsou jako rebelové zavírání na leta do žalářů a trýzeň trvá dále. Hle, tam střídají se dva paedagogové pruští v krocení polského hochy, tam zase prchají zahanbené dívky k matkám prosíce o vysvobození z „kulturního“ jařma, tam opět klečí učitel na prsou hochy polského a jako zběsilý buší do něj pěstí, až tento jako smyslu zbavený odveden býti musí své rodině, kde malý mučieník na čtvrtý den umírá v náruči hořekující matere své jako oběť pruského vychovatele-holomka! A ten zůstává bez zaslouženého trestu, pracoval prý jen horlivě pro — němectví!

A proč to vše? Inu aby z polské mládeže vytlučena byla i poslední známka národnosti Bohem dané. Děje se tak kde s mládeží německou? „Nechte všeho kosmopolitického (všelidského!) smýšlení a cítě i jednejte vždy a všude dobře německy a národně!“ tak volá ke studující mládeži německé dnes universitní profesor, zítra ministr a jindy opět sám panovník pruský, a k posílení toho národního vědomí obětují se miliony daní a pořádají se stotísíkové sbírky, věnované výslovně pokroku němectví nejen doma, ale i za hranicemi, tedy mezi cizími národy, aby i tu spupné němectví se ujalo, šířilo a časem — opanovalo.

Tak hle, co u mládeže polské (v její vlastní domovině!) je zločinem trestuhodným, to je u mládeže německé ctností chvály i podpory hodnou! Tak rozumí se humanitě a právu lidskému, tak provádí se křesťanská zásada: „Co nechceš aby ti jiní činili, nečiň jim též!“ A přes toto barbarství mají inteligentní původci jeho stále na jazyku: „Bůh, víra, náboženství a blaho lidské.“ Ovšem že za takovým příkladem nemohou ani jiní „inteligenti“ zůstatí pozadu.

Před několika lety konalo učitelstvo v pruském Slezsku sjezd, na kterémž přijalo nadšeně resoluci k vládě pruské, aby mateřský jazyk (slovanský!) byl z elementárních škol úplně vyloučen z důvodů — paedagogických. Za to německému jazyku mateřskému buď věnována zvláštní péče!

V Uhrách opět nařízeno vyloučiti z Peštských škol druhý zemský jazyk (německý), protože se jím mozky dětí přetěžují. Brzo potom opět vydáno nařízení, aby ve školách slovanských (venkovských) učeno vedle slovenštiny i maďarštině a to 12—18 hodin týdně! Ejhle, pánové, jaký to paškvil na vědu i rozum lidský. Co zámožné mládeži městské v dobře organisovaných školách mozky přetěžuje, to prý chudé mládeži i přeplněných jednotřídek slovanských má se trojnásobně naložiti a býti k dobrému! Avšak netřeba nám ani jíti tak daleko.

I v Rakousku našem je školní korporace, která nařídila školám německým — jednojazyčnosť, školám slovanským však ukládá pěstovati i německý jazyk tak systematicky, aby se tento mohl na vyšším stupni státi sám jazykem vyučovacím a slovanský jazyk zatlačiti docela. A tento postup poněmčení slovanských škol může a smí — jak prý se samo sebou rozumí! — i urychlen býti.

Divíte se pak tomu, pánové, když takové poměry vedou často k podivným koncům, jak následující příklad učí?

V jistém převahou českém městě slezském jsou školy německé a na nich ustanoven učitel-odrodilec, který v zaslepenosti své pokládá si za

zvláštní zásluhu, když žáci jeho (slovanští) zapomenou tak svoji mateřskou řeč, že jediného slova správně napsati nedovedou, ale na venek dělají Němce. Tento povedený odrodilec blouzní pro německou literaturu a jmenovitě rád deklamuje s žáky svými Schenkendorfovu báseň „Muttersprache, Mutterlaut, wie so wonnesam so traut!“ atd. Při tom kroutí sentimentálně očima, jako by mu to šlo skutečně od plic. Než co se nestalo. Najednou stihne jednoho z chovanců svých (z českého venkova), an. s druhým na ulici mluví tím svým „wonesam Mutterlautem“ (českým). Jako furie přiřžene se druhého dne k němu do lavice, zasypává jej výtkami, co prý se to opovážil dělat za ostudu škoie německé a malý ubožák dostane za své veliké provinění hned trojnásobný trest, mimo pohlavku poškolní vězení a několikrát opsati větu, jeho cit národní urážející. Ejhle, pánové, paedagoga — lháře!

A to není příklad ojedinělý! To je všelidská věda vychovatelská za našich časů.

Přihlédněme však ještě do škol takových, kde se česká mládež dle plánu učebného (pro německé a šulferajnské školy) poněmčuje. Co si tu dá německý učitel práce, aby těm skutečným němečkům všecko jasně pověděl a vyložil! Školní knihy jsou v jich mateřském jazyku psané, ale přes to ještě učitel provází každé těžší slovo, každý méně známý výraz a název svým výkladem, aby ti němečkové hravě postupovali. A když dojde na učivo reální, co tu opět výkladů, jak tu zásobuje se tato mládež bohatstvím spisovného jazyka svého a otvírá se jí duševní rozhled, bystří pojem a úsudek, jak sílí tu národní cit její, když učitel vykládá jí dějiny národa německého, líčí hrdiny jeho v nejpěknějších barvách a zásluhy jeho o pokrok co nejskvěleji. To je dnes národní výchova německá.

Než povšimněme si nyní těch dětí českých vedle německých tu sedících. Ony sice sem nepatří, ale vechnalo je sem násili chleboďarců a hloupost nebo zchytralost rodičů. Kdo těm tedy vykládá ty cizí zvuky učitelovy, ty cizí výrazy a hieroglyfy v německých knihách obsažené? Kdo se ptá, zda tvoří si nějaké pojmy a představy, zda cizí ty zvuky budí v nich očekávané pocity, zda jsou vůbec s to, aby na povel učitele bezohledného reprodukovali duševně, co dnes, včera, před týdnem německý učitel mluvil?

Nikdo. Mine rok, minou dva i tři, a ony jsou sotva tam, že mechanicky chápou nejprimitivnější věci. Přejde učivo reální, opět táž trýzeň ducha. Nadanější něco chápou a svízelně ukládají cizí ten krám v paměti své. Ale kde zůstalo vědecké názvosloví jejich mateřštiny? Nikdy ho nenabudou. Přejde hodina dějepisná. Opět slyší cizí zvuky, cizí věci, cizích národů se týkající, slyší chvalozpěvy učitelovy na Němce, jak statečný a mocný to národ, jak panovníkům jejich kořil se kdysi svět, jak tito jeho slovanské předky (barbary prý) podmaňovali, krotili a pobíjeli, jim poddanství a poplatky ukládali na důkaz poslušnosti atd.

S jakými pocity slyší děti slovanské toto ponížení a otročení předků svých, tuto hanu jejich povahy a kultury! Dovádíví němečkové snad se na ně při tom potměšile usmívají a cestou k domovu škádlí.

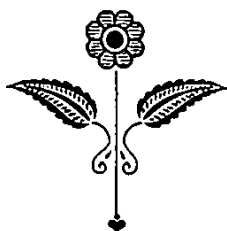
Hle, jak různá to výchova! Co pak zaviniily ty děti slovanské, aby už v nejtětlejším mládí svém poznaly ústrky, mučení a ponížení svého původu? Tu jest jen dvojí možné: buď rozlítostní nad svým stavem a zanevře na své trýznitele, nebo otupí citem i myslí a zvrhne se v odrodilce rod svůj více nenávidící než jejich němečtí soudruhové.

A potom se divíme, jak národní třenice rostou a jich vlivem veřejné poměry společenské i občanské trpí? Ve školách hledejte počátek jejich!

Ono se řekne: co po národnosti, děti ať se vzdělají na praktické lidi a proto neškodí (prý!) německé školy české mládeži, nabude tam světoobčanského vzdělání.

Ale opravdu? Proč by také děti německé nemohly v české škole téhož nabýti? Ale skutečnost učí, pánové, že to vzdělání v německých školách není světoobčanského, ale v pravdě hodně nacionálního směru a ty knihy a osobnosti, které českou mládež nejraději by vehnaly do škol německých (maďarských, vlašských), nečiní tak nijak z ohledu humanismu, ale jedině z pohnutek politických, jak samy ostatně doznávají. Nikoli zásada světoobčanství, ale nejvyšš sobecká, výbojná, věčně dobývavá a panovačná politika je to, která dnes o způsobu vzdělání rozhoduje a ta čistá, všelidská věda vychovatelská stala se za našich časů jen služebnou děvečkou — všední, sobecké politiky.

Pakliže tedy tím způsobem pěkná zásada všelidskosti, humanity a světoobčanství u uvedených národů není časovou, nemůže jí ani národ český, ve svém bytí tak ohrožený, holdovati; ale jako v jiném ohledu kráčí za národy mocnějšími, tak může i tu čekati, až u nich idea kosmopolitismu dojde ocenění a uznání, otvírajíc i slabším národní bránu svobody a volného sebeurčení. Ale toť hudba budoucnosti a nám dlužno držeti se střízlivé přítomnosti, kdy v rukou mocných národů chřestí ještě okovy pro národy slabší. (Příště dále.)

Z čeho můžeme těžiti.

Z hospodářských přednášek lidových *J. M. Kadlčáka*.

V nedávné minulosti u nás všude veškerá péče a pozornost věnovala se obilnictví — poláření. Zemědělci — jindy sedláci zvaní po staroslovansku — dbali, aby z polí sklídili zrní všelikého tolik, aby úplně stačilo na výživu selské rodiny a čeledi, a ještě zbylo pro trh. Byloť obilnictví takměř jediným zdrojem značnějších příjmů. Zrním uhažoval rolník veškeré své potřeby. Všechno ostatní bylo pouhým přívěskem. Vždyť i dobytkářství leckde považováno spíše za břemeno a chov krav měl hospodář za nevyhnutelné zlo. Hovězí dobytek byl všude odstrkován a často zanedbáván, protože nekynul z něho tenkrát zisk takový, jako z obilnictví.

V druhé polovici minulého století všude nastal obrat. Cizí bavlna vytlačila z trhu i z rodin selských len a konopě. Domácí bavlna znehodnocena. Cukr a káva, pálenka a pivo, nákladná správa obce, země i státu, ohromné náklady na vojsko a úřednictvo, rozvoj železnic a telegrafů, zánik řemesel mnohých a domácího průmyslu lidového, způsobený strojní výrobou továrni, zcela převrátily naše poměry společenské a hospodářské.

Přes to, že chleba je více třeba, ceny obilní klesly pod náklad výrobní. Rolník draho vyrábí a lacino prodává. Obilí přestalo býti zdrojem jistého příjmu, základem blahobytu lidu selského, obilnictví se již vlastně ani nevyplácí, jako přestala se v nížinách vypláceti cukrovka, v horách len.

Za to však ceny dobytka vzrůstají měrou netušenou. Kdežto před několika lety platili jsme za telecí maso 24 kr., dnes žádají řezníci 2 K 20 h za kilogram. Libra hovězího stála 40 kr., dnes platíme 2 K 15 h i více za kilogram. Uzené je po 2 K, sádlo po 2 K, husa za 3—5 K, kachna za 2—3 K, slepice za 1.60—2 K. Máslo pod 2 K není k dostání; vaječ je 5 za 2 desetníky. A tak ceny všech zvířat a výrobků zvířecích báječně vystoupily, což i na ceny dobytka bez vlivu nezůstalo. Dobytek je dnes všude hledaný a platí se dobře, chov domácích zvířat rozumně vedený se znamenitě vyplácí.

Čím dále, tím více masa, kůže, loje, mléka, másla, vajec, peří, kostí atd. se spotřebuje. Přibývá poptávky, ceny rostou, dobytek je v penězích.

Z toho plyne, že dosavadní naše hospodaření je neudržitelné, že je třeba nápravy, obratu, chceme-li netoliko udržeti rodnou půdu krví a potom otců zkropenou, ale i získati opět bývalý blahobyť, zámožnost a tím dopracovati se volnosti občanské a svobody národní.

Na dále pouhé polaření je u nás nemožné a dlužno hledat jiných pramenů, z nichž bychom tak mohli těžiti, jak těženo v době nedávno minulé z obilnictví a řepářství.

Obilnictví budeme arcíř pěstovati i na dále, ale v míře obmezené. Vypěstujeme zrní jenom tolik, kolik potřebujeme pro dům svůj. Ostatní půdu osejeme a posázíme rostlinami pícními, proměníme ve výnosné louky a méně příhodné v pastviny. Tak sobě vypěstujeme hojnost dobré píce a nebude třeba přikupovat krmiv drahých. Bude více hnoje, méně oraček, více zisku a méně plahočení.

Z těchto důvodů doporučují nám věci znalí odborníci, abychom domácí svůj dobytek zlepšili, zušlechtili a rozmnožili. Pokroku milovní hospodáři, obzvláště statkáři učinili slibný počátek. Jenom že dopustili se chyby u nás všude zakořeněné. V domnění, že domácí za mnoho nestojí, zaváděli cizí plemena myslíce, že cizí je všechno lepší, dokonalejší, ušlechtlejší, než dobytek náš. Zapomněli, že cizí plemena vychválená byla vypěstována v jiných poměrech. Což divu, že se sklámali. Neblahých zkušeností nabyli s cizími plemeny skotu hovězího i s jinými zvířaty, z nichž se málo které hodí k nám. Nehoňme se tedy za cizím, nevydávejme peněz do ciziny, nýbrž zlepšujme a rozmnožujme své. Z ciziny přibírejme opatrně a obezřetně jenom to, čeho třeba k osvěžení plemene a zdokonolení určitých vlastností.

Nezapomínejme však, že ani zvíře neprospívá, nemá-li dosti vzduchu čistého a světla. Nestačí pamatovati jenom na vhodnou píci. Třeba též starati se o účelné, vzdušné, světlé a přiměřeně teplé stáje čisté, bez nichž výnosný chov zvířat je nemyslitelný. Chceme-li za pěkný dobytek tržiti hojně peněz, musíme v první řadě opravit a upravit chlévy tak, aby vyhovovaly alespoň základním požadavkům zdravotním.

V polohách hornatějších obnovme chov skopového dobytka. Jeť maso nyní dosti drahé, kožešiny a vlna zase slušně se platí. Jindy stála ovce 2—3 zl., nyní platí řezníci 12—14 K za ovce obyčejné, naské. Masité plemeno jemnorouné je arcíř poměrně dražší. Též chovu koz třeba si více všímat. Vyplácí se znamenitě a má přednost dosud málo uznávanou, že nepodléhá tak snadno nákaze tuberkulosní jako skot hovězí, tudíž kozi mléko je pro děti daleko lepší než kravské mléko.

O dobré vepře je taková potíž, že místy vůbec nejsou na prodej. Což divu, že maso vepřové, uzené, sádlo i uzeniny prodávají uzenáři za ceny nesnesitelné. Chov dobytka vepřového stává se zlatým dolem tam,

kde se volí plemeno přiměřené a rozumně se krmí ve chlévkách, přiměřeně zařízených. Na vepří se nejvíce přichovává — říkají zkušené hospodyně ne bezdůvodně. Pečujeme-li o náležitou čistotu i pořádek a pilně si hledíme vepřů pravidelně je krmíce přiměřeným krmivem, docílíme zisku značného. Z chovu vepřů lze u nás znamenitě a stále těžit: proto zlepšujeme, zdokonalujeme chov dobytka vepřového.

Jaké ceny se platí za drůbež a za vejce již bylo naznačeno. Drůbežnictví bylo jindy libůstkou hospodyně — hračkou bezvýznamnou. Dokud pár kuřat prodávali za 25 kr.; slepice byla za dva dvacetníky, kachna za korunu, husa za 2 K; vaječ v létě 10, v zimě 5 za desetník, drůbežnictví mnoho nevynášelo. Nyní však ceny se zdvoj- až ztrojnásobily a drůbežnictví se vyplácí znamenitě. Kde jsou po ruce vody ať stojaté nebo tekoucí, chovejme kachny a husy. Zdokonalujeme naši výtečnou slepici moravskou: málo které plemeno je lepší! Též chovu krůt, perliček a holubů si všímejme. Pochodíme lépe, nežli když budeme stále naříkat na zlé časy, ale prstem neheme, abychom zlo zmenšili a napravili.

Po dřevě užitkovém je shon všude. Ceny jsou nevidané. A bude ještě více zdraženo, neboť dřeva všude ubývá povážlivě. Za dřevo dubové, habrové, jaseňové atd. platí se již nyní neslýchané ceny. Jak bude dále, až poslední zásoby opatrnými předky nastrádané vyhubíme, až porubáme kde jaký vyspělejší strom. Pamatujme na budoucí a vysazujme na holiny, pro strom ovocný nevhodné, plané stromy polní, zejména sázejme lípy, duby, javory, břesty, jaseně atd. Až vyrostou, dají užitek veliký. Ne-li sami, aspoň děti budou z nich těžit.

Kilogram jablek platíme na podzim 48—50 h. A v zimě člověk nebohatý nemůže na ovoce ani myslit. Byť sebe více bylo zdraví prospěšno, nedáme ani dětem po jablíčku, když sníh zaválí pole a sad a upoutá nás na dusnou jizbu. Kdo pak může zaplatit 10—20 h i více za jediné jablko? A proč je ovoce tak drahé? U nás je málo sadů ovocných a stromů ušlechtilé ovoce rodících ještě méně. A přece je Morava pro sadářství jako stvořena, a nenadzasují, kdož tvrdí, že ovocnářství na Moravě má takový hospodářský význam jako obilnictví. Význam ovocnářství dosud u nás ovšem není oceněn tak, jak toho zasluhuje. (Příště dále.)

Umění v domácnosti.

Dle knihy Schultze-Naumburka podává J. Běčvan.

(Dokončení.)

Zvířena nepatří sice přímo do umění, nýbrž do přírody, nicméně poskytuje tomu, kdo se naučil vidět, mnoho požitků uměleckých. Majíce zvíře ve své domácnosti, pozorujeme je o mnoho podrobněji, než zvíře cizí, a z této intimnosti pozorování vzniká zušlechtění našeho uměleckého citu. Není potřeba k tomu nějakých cizích odrud, stačí prosté druhy domácí. Platí to hlavně o psu. „Nebo dokonce kočka, to nejpůsobnější, nejsilnější, nejelegantnější, nejsmělejší, nejdětinštější a nejkomičtější zvíře na světě. Není zvířete, jež by tak svrchovaně harmonicky slučovalo v sobě imponující stránky dravcovy s humorem nejdokonalejšího šaška, neztrácejíc při tom své důstojnosti a sebejistoty. Kdo se jednou doopravdy pohroužil do

láskyplného pozorování kočky, pro toho to znamená, rozumějte mi správně, obohacení pro celý život.“ (136.) Při pozorování tom musíme snažit se pochopit divuplný soulad, tak v přírodě patrný, abychom z toho měli umělecký zisk. Různá akvária a terraria lze jenom doporučit. — Ovšem vždy je nám nejpřiměřenější to, co z naší půdy roste. Litovati jest zvrácené výchovy mládeže, kterou jsme se tak odcizili přírodě. Musíme se jí teď opět blížit s námahou krok za krokem, a každý krok na této dráze je pro nás i po stránce umělecké ziskem.

Velmi úzce s naším thematem souvisí i kultura těla lidského, poněvadž tato vzdělává cit pro krásu a má tudíž neocenitelný význam pro umění.

Schultze-Naumburk vyčítá nespravedlivě křesťanství, že hlásalo po dvě tisíciletí, že tělo je pouhým zlem a rušivým přívěskem, že čím více se vzdělává duch a tělo zabíjí, t. j. zanedbává, tím jistější je prý pro nás království nebeské. Křesťanství ovšem klade větší důraz na blaho, na spásu duše, ale rozhodně jest proti zanedbávání těla. Vždyť úplné zanedbávání těla je v jistém smyslu vraždou, a tu praví křesťanství: nezabiješ. Rozhodně nesmíme zaměňovati výstřelky některých asketů s křesťanstvím. Asketické trýznění a ničení těla nezavrhl církve sice u jednotlivců, ale nikde a nikdy je nestanovila za nějakou normu pro všeobecnost. Naopak, přeje si co možná největší harmonii mezi tělem a duchem vědouc dobře, že podmínkou zdraví duše je zdraví a zdatnost těla. Poto není v žádném odporu mírná, nepřeháněná péče o tělo, čili kultura lidského těla s křesťanskou etikou.

S dalšími myšlenkami autorovými nutno však jen souhlasiti. Nemožno je, praví dále spisovatel, vychovat pokolení k opravdové radostné zálibě v krásě, nemůže-li se záhy těšit z krásného a pěstovaného těla. Pěstujeme dnes vše možné, ale s nejvznešenějším plodem přírody, tělem svým, zacházíme, jako by nebyl kusem nás samých, nýbrž ledabylým přívěskem. Až naše zanedbávání těla přivleče za sebou nemoc, teprve se vzpamatujeme, a posloucháme na zdravotní radu to, co dávno jsme měli dělati z příčin estetických. „Žizní-li člověk po krásě do opravdy, není pro něj frázi, nýbrž životní potřebou, aby ničemu, co pocituje jako krásné, nedával zahynout, nýbrž věnoval tomu péči, on jako by z přirozené nutnosti bude chtít především ostatním sebe sama, své tělo (na šaty dojde ve třetí řadě) uvést v soulad se svými potřebami esthetickými. Proto ten, kdo ve všem ostatním činí ony esthetické požadavky, své vlastní tělo však z nich vylučuje, je ve svém nitře kusem barbara, nebo jak mu dnes říkáme: šosákem.“ (143.) Při výchově mládeže třeba jest, aby dorůstající člověk si uvědomoval své tělo a dospíval radosti ze své krásy. Nemyslíme při tom ovšem na jediné krásu individuální, nýbrž vůbec na princip, dle něhož každé tělo lidské je zbudováno. Cit pro vlastní tělo zmizel téměř docela, takže je málo lidí, kteří jsou s to, aby krásné tělo rozeznali od nekrásného, kteří by rozeznali normální vyvinutí těla od znetvoření. Důkazem toho jest, že stloustnutí bývá pokládáno za známku ženské krásy, kdežto přece už se stanoviska fyziologického sluší je označit za znetvoření. Ano, tak jsme poklesli, že ani zmrzačení nerozeznáme od normálního stavu.

Tak třeba hned noha. „Veškeré kulturní lidstvo má zmrzačené nohy a oni za vlas se za to nestydí.“ „Tak konečně hluboko poklesl cit pro krásu tělesnou, že se lidé snaží vyjádřit nohu na venek obuvi, která anatomickému principu nohy přímo se přičí, ba že za šerednou pokládají formu obuvi, která ho dbá. Krásný nos, krásná ústa by chtěli mít za všecko na světě, ale nohu — té není vidět, na té není pozorovat, je-li

krásná či nic; záleží jen na té částě její, kterou je pozorovat.“ Není pak divu, že pokládá se všeobecně noha za něco praohyždného. Lidé nemají potuchy, že noha se stanoviska mechanicko-anatomického je vlastně pravý div, že noha dobře vyvinutá a pěstovaná vyznamenává se ušlechtilou krásou zevnější. Silná posunutí nohy a zkřiveniny, mozoly, kuří oka — toť první následky bolestné převrácenosti. Základními omyly jsou, že noha v předu musí vybíhat do špičky, a že chodidla obou nohou jsou stejná. Přiložím-li pravítko vespod na patu a pod bříšek palce nohy a protíná-li špička palce nohy tuto přímku — máme důkaz, že noha naše je normální. Leč u většiny lidí ona špička palce se od dotčené přímky silně vzdaluje. Ostatní prsty jsou zdrápotatelé; nehty pozbývají úhlednosti, pravidelnosti ba tvaru. „Když pak se k tomu ještě přidají zatvrdliny a kuří oka, je z toho ovšem něco tuze pěkného. Vyvracet lidem tvrzení, že to vše nepochází z nesprávné obuvi, sotva je potřebí. Komu tou měrou chybí dar pozorování a logického myšlení, ten se už nedá napravit.“ Matky a vychovatelé mají se snažiti, aby nevědomým, nic netušícím maličkým nevtiskovali zmrzačení této části těla. (Matky zejména nemají nabádat děti, aby střídaly pravou botku za levou.)

A pak tyhle šněrovačky! Kdo zná tělo lidské v jeho skladbě, jeho ústrojích a úkonech, pro toho obvyklý zjev ženy je pouze karikaturou ženské formy. Hrudní koš a vnitřnosti u ženy jsou celkem stejné jako u muže; nadra normálně vyvinutá nanejvýš se lehce dmou, nikdy však u ženy normální nevidíme onoho ohyždného rozšíření v prsu a sůžení v pasu. Tělo stažené šněrovačkou podobá se od ramen ke kosti kyčelné ostrému úhlu, kdežto u ženy normální dvěma rovnoběžkám spíše. Normální obraz ženy v umění považujeme všeci za krásný, ale jakmile jde o ženu živoucí, nemůžeme si ji jinak představit, leda jako karikaturu, jako přímou protivu k obrazu, před tím v umění obdivem zahrnovanému. „Jakmile se člověku jedenkrát rozbřeskne pojem lidské krásy a cítí-li po ní palčivou žízeň, která předchází skutek, musí se mu stát toto zohavování celé generace čímsi neslýchaným a nesnesitelným, a on aspoň ve svém úzkém kruhu bude usilovat o to, aby zlu postavil hráze. Lhostejnost v těchto věcech nezbytně dává soudit na nízký stupeň jistých názorů estetických.“

Neblahý účinek na tělo má také podvazek. Tento neustálý tlak má za následek nejen hygienické poruchy, nýbrž i to, že objemu nohy ubývá v podobě hrdlovitého stenčení, které ovšem ohyždně přerývá rytmus obrysové linie nohy.

Nedostatečná péče o tělo má za následek špatné vyvinutí celého těla. Nedostatečný výcvik těla u hochů a pražádný u dívek jsou smutným zjevem.

Krutě se toto zanedbávání tělocviku mstí u mladých žen. Následkem úplného ochromení svalů neužívaných pozbývají mladé ženy už prvním porodem své krásy. Naopak artistkám z povolání proces porodní v ničem neublíží, ba vycvičené tělo samo sebou nabývá dřívějších panenských tvarů. Nelze proto dosti ani ocenit jízdy na kole u dam. Též smysl pro bezvadnou čistotu těla není ještě u nás dosti vyvinut. Málo je rodin, kde se považuje denní koupel a omývání celého těla za něco samozřejmého. Jak daleko jsou před námi Angličané.

Co se týče oděvu, má tento organické ustrojení těla stejně tak zakrývat jako je důrazněji vyznačovat. Princip ženského oděvu musí se srovnávat s principem těla. „Tělo nezná onoho silného zářezu nad kyčlema, nezná nader překypujících do předu ani vyčnívajících břicha a příliš široké kyčle, jež oděv uměle tvoří, kdyby existovaly tělem samotným, znamenaly

by ojedinělý případ těla odstrašujícího šeredností.“ Oděvů historických se nelze dovolávat, neboť minulá století prohřešovala se strašně na stránce zdravotní i esthetické. Základní myšlenka ženského oděvu byla vždy řasnaté roucho, volně stažené pasem. Dá se ho užít nejpůvabnějším způsobem pro oblek v domácnosti i ve společnosti. Tak bychom se konečně vrátili v podstatě k tomu, co je přirozené, k rouchu.

Mužskému oděvu nedá se mnoho vytýkat. Jen na jednu věc upozorňuje autor — na naše škrobené límce a manšety. Nemyslím na Jägróvky — ty jsou ošklivé — bezvadnou bělost prádla nutno si uchovat. Když nosíme košile měkké a nedáváme si je škrobit jako prkno, proč bychom se neměli rozloučit s límcem, podobným kusu papíru? Úvahou o špercích končí spisovatel svou zajímavou knihu.

Člověk opravdu estheticky vzdělaný nemůže zhola jinak žít než umělecky; „esthetičnost stává se mu podmínkou pravého života, staví mu vše do povznesenějšího světla a poskytuje mu netušené radosti, o jejichž existenci jiní vůbec nemají představ.“

Napsal o tom Ferdinand Avenarius v časopise „Kunstwart“ pěknou staf: Esthetická výchova — jak málo lidí i jenom ví, o jak nedocenitelně důležitou věc tu běží! Esthetická výchova — myslivají při tom na něco takového, jako výchova k labužnictví . . . Nevědí, že umělecké gigrláctví ničeho nemá se obávat tolik jako umělecké výchovy . . . V umění nepožíváme umění, nýbrž konec konců opět přírody, téže přírody, jak v ně nás jakožto krajina žije z plna v nekonečných barvách a tvarech, a jak uvnitř nás žije jakožto říše obrazotvornosti, oživována miliony vzpomínek, tuch, citů a myšlenek, táž příroda, jak se ubírá životem a milováním a mřením zvířat a bylin, vznikem a zánikem hor i moří a zeměkouli i slunci, jak kráčí v před dějinami národů a osudy jednotlivých lidí, táž příroda, jak promlouvá světy a stíny, barvami, zvuky a rytmy. Člověk v pravdě estheticky vzdělaný všemi zraky, všemi duchy umělců, jež je schopen sledovat, jako steronásobným životem jedinečným požívá skrze umění přírody, života a raduje se při tom zároveň z přírody i u těch, kteří ho vedou . . . Výchova esthetická je výchovou ke vymoženému cíli životnímu a tím k radosti. Kdy zатуší as obecnost nevysýchající zdroj štěstí, jež by lidem otevřela taková výchova?“

Moravský zemský sněm vyřídil dne 5. t. m. návrh na úpravu platů učitelských a stran úhrady návrh na zavedení zemské dávky z piva 1 K 70 h na hektolitr. Zvýšení platů povoleno bylo hladce, otázka úhrady vyvolala velkou debatu. Schválený návrh uveřejněn bude v čísle příštím „Vychov. Listů.“

Studujme dítě! Stále a stále opakují se příklady neporozumění duši dítěte se strany vychovatelův a tím páchají se hromadné křivdy v rodinách, školách i úřadech na dětech duševně zatížených aneb i poměrně zdravých, jež trpí za viny nespáchané. — Kolik velkých duchů a dobrodinců lidstva bylo ve škole nepochopeno, ba ve svém duševním vývoji zdržováno. Příklad: Emil Fromel, syn mědiryjce a slavného malíře, pastor, později dvorní kazatel a národní spisovatel, byl ve svém školském věku všemi

svými učiteli, až na jediného, odsouzen jako studií neschopný jinoch, z něhož může býti nejvýš nádenník nebo špatný řemeslník. A kolik takových příkladů mohly by uvést dějiny výchovy!

Čtvrtá třída při dívčí měšť. škole ve Zlíně zřízena jest výnosem c. k. zem. školní rady ze dne 16. října 1903. S akcí pro zřízení pokračovacího kursu tohoto započato hned o prázdninách. Vyučování počalo 19. října. Předběžný zápis vykazuje 15 přihlášených žaček vesměs z místního obvodu školního. Směr kursu toho bude více rázu hospodářského, aby žákyně nabyly v něm zvýšeného vzdělání ženského, zejména vědomostí k spořádanému vedení domácnosti potřebných. Sbor učitelský tohoto kursu uváživ, jak nanejvýš prospěšno bude dívkám, kteréž někdy výchovu dítek v rodině vésti mají, jestliže seznámeny budou alespoň se základními zásadami a poučkami o správném vedení a vychovávání dítek, navrhl v **ch o v a t e l s t v í** jako řádný předmět učební. Tělovědě a zdravotovědě bude vyučovati místní lékař. Ze největších obětí při zařizování tohoto kursu přináší učitelstvo měšťanských škol tím, že se zavazuje obci 3 léta **z e p l a t n ě v y u č o v a t i** (jen v tom případě, že by kursu tomu byla poskytnuta subvence zemská, bude tato vyučujícím jako remunerace rozdělena), netřeba ani zvláště dokazovati. Učební předměty jsou: náboženství 1 hod., vychovatelství 2 hod., čeština 3 hod., země- dějepis 2 hod., přírodopis s domácím hospodářstvím a technologií 3 hod., tělo- zdravotověda 1 hod., fyzika 1 hod., počty s měřictvím 2 hod., kreslení 2 hod., němčina 5 hod., těsnopis 2 hod., ruční práce ženské 9 hod. dohromady 33 hod. — Čtvrtou třídu zřídil dále zemský sněm při měšť. školách Salcburských, kromě toho byla čtvrtá třída otevřena ve Sv. Hypolitě, při dvou kláš. školách Vídeňských, ve Víd. Novém Městě, v Ustí n. L., na Král. Vinohradech, v Brně při něm. měšť. šk. kor. prince Rudolfa, při ústavu Vesny a při ústavu hr. Pöttinga v Olomouci.

Učitelstvo českých měšť. škol shromážděné v Brně dne 1. listopadu při schůzi výboru Jednoty učitelstva českých škol měšťanských na Moravě schválilo tuto **r e s o l u c i**:

1. Učitelstvo českých škol měšťanských s povděkem vítá ministerský výnos o zřizování jednoročních kursů (čtvrtých tříd) při školách měšťanských a očekává, že následovati budou výnosy další, jimiž by měšťanská škola po své vnější i vnitřní stránce zvelebena byla, aby zvýšeným požadavkům doby naší odpovídala. Učitelstvo zvláště si přeje, aby absolventům oněch jednoročních kursů dostalo se těch práv, jako absolventům nižších škol středních.

2. Učitelstvo přeje si vřele, aby jak c. k. zem. rada školní, tak i zem. výbor zřizování těchto jednoročních kursů se ujali a návrhy sněmu předkládali, jimiž by nejen trvání, nýbrž i skutečné prospívání kursů těch zabezpečeno bylo.

3. Učitelstvo projevuje pevné přesvědčení, že obecní zastupitelstva a místní školní rady ochotným poskytnutím věcných potřeb umožní a urychlí zřizování těch kursů a tak měšťanské školy zvelebí, aby byly pravými školami lidovými a nejlacinějšími přípravkami pro školy vyšší.

Následujme! Učitelská jednota „Komenský“ pro okres vinohradský dala podnět k založení Spolku přátel mládeže. Úkolem spolku bude pečovati o zdárnější výsledky a to nejen po stránce mravní, nýbž i tělesné.

Listárna redakce.

Je-li kde uprázdněno místo učitelky ručních prací, račte o tom zpravit redakci „Vychov. Listů“.

Literární oznamovatel.

Velkolepého daru dostane se v nejbližších dnech českým obecným školám od českého uměleckého nakladatelství B. Kočího v Praze. Závod tento, jak známo, podniká velice zcela originální slosování uměleckých děl, k němuž rozšířil na milion losů zadarmo, a slíbil, že dá úplně zdarma všem českým školám skvostné původní veliké obrazy pro výchovu uměleckou a názorné vyučování, jakmile provede aspoň dvě serie slosovací po 25.000 losových kuponech. Dosud se tento počet nedovršil, avšak originální myšlenka p. Kočího, solidní základ slosování, spousta cenných premií a slíbený dar českým školám působí tak magickou silou na naši veřejnost, že zdar slosování je úplně zajištěn a tím také pojištěno, že českým školám obecným dostane se vzácného, vskutku knížecího daru v ceně přes 25.000 kor. Pan Kočí, spoléhaje zcela bezpečně na předpokládaný výsledek, rozešle již nyní jeden ze slíbených velikých nástěnných obrazů všem českým školám obecným, které se o něj přihlásí, úplně zadarmo. Pan Kočí neváže na svůj dar pražádné podmínky, nechce za něj od obdařených škol ničeho — oč jediné se mu jedná, je, aby česká veřejnost velký podnik jeho pochopila a věnovala mu pozornost, jaké si v pravdě zaslouží. Školy naše mohou si k takovému krásnému obohacení věru gratulovati. Viděli jsme obraz určený k rozesílání a nechtěli jsme věřit ani svým očím. Představte si obraz v rozměrech 105×73 cm., provedený skvostně v barvách dle originálu R. Laudova, a předvádějící mistrným způsobem podzim v českém kraji. České děti vesnické pasou tu husy, tam rozběhlé stádo krav oživuje scénu, zde vážný pastýř, opodál libezná česká chaloupka, stromy žloutnou a červenají, ve výšině mračno stěhujících se tažných ptáků. Obraz je pravým osvěžením pro naše školní světnice a zalíbí se rázem mládeži i učitelstvu živostí barev, pravdivostí a veselou náladou. A takových obrazů, provedených umělcem nad jiné povoláním, může se dostati českým školám celá řada úplně zadarmo, osvědčí-li česká veřejnost pochopení pro podnik p. Kočího, jeho umělecké slosování. Národ, z něhož vyšel arcivučitel národů, Komenský, národ, který řadu let obětavě udržuje si Matici školskou a žárlivě střeží každou dušičku dětskou, aby neutonula v moři germanisace — ten národ jistě ukáže své plné porozumění pro českou školu i v tomto případě. Učitelstvo, inteligentní rodiče a každý, kdo by našim maličkým přál školu vskutku krásnou a milou, nechť podporují kde možno nový podnik uměleckého nakladatelství B. Kočího. Nepřinášejí sami ani nejmenší oběti, naopak, podporujíce podnik tento ve prospěch českých škol, sami ještě získávají. Jak? — To tajemství je docela prosté a každý může se dočísti jeho vysvětlení, kdo si pouhým korespondenčním lístkem nebo ústně vyžádá bližší zprávy přímo od uměleckého nakladatelství B. Kočího v Praze (Františkovo nábřeží), jež zašle každému libovolný počet losů zdarma.

Nový časopis „Náš dorost“ začala vydávati Zemská jednota živnost. saolečenstev na Moravě v Brně. Účelem časopisu jest, aby dorůstající živnostníci seznamováni byli s moderními pomůckami řemeslnými, aby poznali stroje a nástroje, aby dovedli řádně stanovití rozpočty a celé jejich jednání aby řízeno a vedeno bylo duchem obchodnickým.

Z nakladatelství Lidového družstva tisk. a vydav. v Praze:
Josef Dobrovský, národní buditel. Napsal Karel Valeška. Cena 30 h.

Z nakladatelství A. Storch: Ochráncové ptactva v Milečevsi.
Povídka. Napsal Ladislav Benýšek. S obrázkem. Cena K 1.40.

Malého **Ottova Slovníku Naučného** vyšel již sešit 3.
(Cena sešitu 60 h.)

Dostal jste už
zadarmo LOS,
jenž určitě vyhraje

a mimo to poskytuje Vám naději na
skvostnou uměleckou prémii?

Chcete	si opatřiti krásnou ozdobu svého příbytku pomocí našeho losu, jenž jest	zadarmo?
Chcete	přispěti českým školám k pomůckám umělecké výchovy, které jim dáváme zcela	zadarmo?
Chcete	rozšiřovati mezi svými přáteli, známými, kollegy naše losy, které jsou úplně	zadarmo?
Chcete	jako chef nebo dílovedoucí podělovati Vaše dělnictvo těmito našimi losy	zadarmo?
Chcete	jako funkcionář nebo člen spolku nebo společenstva opatřiti všecky členy našimi losy	zadarmo?
Chcete	rozdávati losy v hostinci, v kavárně, v zábavě, zkrátka všude, kde je chtějí míti	zadarmo?
Dopíše	koresp. lístkem uměl. nakladatelství B. Kočího do Prahy a dostanete ihned libovolný počet losů	zadarmo!

Udějte správnou adresu a počet losů, kolik si přejete rozdati!

Objednejte pro mládež! knížku „**Petr Barbarič**“, kterou vydal svým nákladem „Katol. spolek českého učitelstva“ na Moravě. Životopis Petra Barbariče podává oblíbený spisovatel František Janovský, profesor náboženství na dívčím paedagogiu v Brně a to velmi mile a poutavě. Hodí se výborně naší mládeži jako dárek, do knihovny žákovské a kdekoli se pěstuje ušlechtilá četba.

Cena knihy je 60 h a lze ji objednat v administraci „Vychovatelských Listů“ v Brně, Petrov č. 1.

Kdo objedná aspoň 10 výtisků, čítáme sešit po 50 h.

„Vychovatelské Listy“ vycházejí dvakrát měsíčně (5. a 20.)

Předplatné na celý rok obnáší 6 K

Redaktor Alois Adamec, učitel měšťanské školy v Ivančicích.

Administraci a expedici vede Hedv. Rubrová, učitelka v Brně, na Petrově č. 1.

— Pouze administraci posílá se předplatné. —

Nákladem Katolického spolku českých učitelů na Moravě.

Příspěvky se honorují.

Inserty účtují se levně.
